

Sygn. akt III C 805/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lipca 2016 roku

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Błażej Domagała

Protokolant: protokolant stażysta Anna Banasiak

po rozpoznaniu w dniu 15 lipca 2016 roku w Warszawie

sprawy z powództwa B. R. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Rejonowego w Wołominie

o zapłatę

I. oddala powództwo;

II. nie obciąża powoda kosztami procesu;

III. nieopłaconymi kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Powód B. R. (1) wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego w Wołominie kwoty 800.000 zł, powołując się na fałszywy, niesprawiedliwy wyrok wydany w sprawie tego Sądu o sygn. akt I C 72/02.

Pozwany, reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, wniósł o oddalenie powództwa.

Sąd ustalił i zważył, co następuje.

B. R. (1) wytoczył przed Sądem Rejonowym w Wołominie powództwo przeciwko E. i W. B. o nakazanie usunięcia słupa elektrycznego niskiego napięcia, szamba i przeniesienie własności nieruchomości. Wyrokiem z dnia 07.04.2003 r. nakazano pozwanym solidarnie usunięcie kręgów betonowych po szambie znajdujących się na działce nr (...) o pow. 840 m², położonej w Z. przy ul. (...), stanowiącej własność B. R. (1), w pozostałym zakresie oddalając powództwo. Orzeczenie to zapadło po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, zaś jego podstawą było przyjęcie, że powód nie udowodnił swoich roszczeń. B. R. zaskarżył wyrok sądu I instancji. Orzeczeniem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 08.07.2003 r. oddalono jego apelację, uznając wyrok Sądu Rejonowego za odpowiadający prawu, jego ustalenia faktyczne za słuszne, zaś rozważania prawne za prawidłowe.

(dołączone akta I C 72/02 – V Ca 1218/03 – wyroki z uzasadnieniami).

5 kwietnia 2011 r. B. R. wytoczył kolejne powództwo przed Sądem Rejonowym w Wołominie. Wyrokiem z dnia 25 stycznia 2013 r. w sprawie przeciwko E. B. o przywrócenie stanu zgodnego z prawem nakazano pozwanej usunięcie ze sprecyzowanego w orzeczeniu pasa gruntu wszelkich naniesień uniemożliwiających wykonywanie przez powoda prawa przechodu i przejazdu przez działkę, a w szczególności ogrodzenia wraz z podmurówką betonową, żywopłoty,

drzewa i krzewy oraz bramę wjazdową. Ponadto zakazano E. B. czynienie jakichkolwiek przeszkód B. R. (3) w wykonywaniu prawa służebności przejazdu i przechodu.

(dołączone akta I C 164/11 – wyrok).

Powyższe ustalenia poczyniono na podstawie powołanych dokumentów. Brak było dowodów, którym Sąd odmówiłby wiarygodności.

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie, co spowodowało jego oddalenie.

Powód domagał się zapłaty od Skarbu Państwa powołując się na odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanego. Wskazywał, że wyroki wydane w sprawie I C 72/02 były bezprawne (fałszywe). W związku z tym dochodził naprawienia szkody, jaka została mu wyrządzona poprzez wydanie orzeczeń, jakie zapadły w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Rejonowym w Wołominie.

Skarb Państwa wnosił o oddalenie powództwa, podnosząc zarzut przedawnienia, a także wskazując, że nie można było uznać działania w postaci wydania wyroku w sprawie I C 72/02 za bezprawne.

Przypisanie odpowiedzialności pozwanemu wymagała ustalenia bezprawności jego działania. W razie nie wykazania tej przesłanki, co stosownie do art. 6 k.c. powinien uczynić powód, nie było potrzeby analizowania dalszych podstaw odpowiedzialności odszkodowawczej.

Oczywiście zasadny był zarzut przedawnienia. Stosownie do art. 442¹ § 1 k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Mając to na uwadze, nieprawidłowe były wywody powoda, jakoby termin przedawnienia rozpoczął bieg dopiero od 5 stycznia 2013 r. (wyrok w sprawie I C 164/11) i od tego dnia należało liczyć jego upływ. Zgodnie z jego wywodami zdarzeniem wywołującym szkodę był wyrok w sprawie I C 72/02, który wydany został dnia 7 kwietnia 2003 r. Niezależnie od tego, kiedy powód dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia, okres 10 lat od tego zdarzenia upłynął 7 kwietnia 2013 r. (stosownie do art. 442¹ § 1 zd. 2 k.c.). Mając to na uwadze, powództwo podlegało niewątpliwie oddaleniu, przy uwzględnieniu art. 117 § 1 i 2 k.c.

Niezależnie od powyższego, powód nie wykazał podstawowej dla odpowiedzialności strony pozwanej przesłanki bezprawności jej działania.

Zasadnie Skarb Państwa wywodził, że dla przypisania mu odpowiedzialności na gruncie art. 417¹ § 2 k.c. konieczne było uprzednie uzyskanie orzeczenia o niezgodności z prawem wyroku, którego wydanie miało wyrządzić powodowi szkodę. Tego rodzaju orzeczenie nie zapadło; poza sporem było, że B. R. nie wnosił skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Należy mieć na uwadze, że „źródłem szkody według art. 417¹ § 2 k.c. jest niezgodne z prawem "prawomocne orzeczenie". Pojęcie to obejmuje zarówno wyroki, jak i postanowienia sądowe, od których nie przysługuje środek odwoławczy. Niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia co do zasady nie powinna być przedmiotem samodzielnych ustaleń sądu w procesie o naprawienie szkody. Sąd rozpoznający sprawę odszkodowawczą nie jest bowiem właściwy do indywidualnej oceny legalności konkretnego wyroku lub postanowienia stanowiącego źródło szkody. Jeżeli ustawa wiąże oznaczone skutki prawne z obowiązywaniem prawomocnego orzeczenia, a jednocześnie reguluje zasady i tryb jego wzruszania z powodu niezgodności z prawem, to prawna skuteczność takich orzeczeń nie może być podważana (kwestionowana) bezpośrednio w każdym procesie odszkodowawczym, z pominięciem zasad i trybu postępowania zastrzeżonego do kontroli prawomocnych orzeczeń. Dlatego też odpowiedzialność władzy publicznej za szkodę wyrządzoną wydaniem niezgodnego z prawem orzeczenia wymaga tzw. prejudykatu” – wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 07.08.2015 r., VI ACa 313/14.

Z powyższych względów, wobec niespełnienia przesłanki z art. 417¹ § 2 k.c. powództwo podlegało oddaleniu.

Brak było również podstaw w przedstawionym przez powoda materiale do tego, aby przypisać odpowiedzialność pozwanemu na gruncie art. 417 § 1 k.c. Podstawą odpowiedzialności Skarbu Państwa na podstawie tego przepisu jest bowiem niezgodne z prawem działanie przy wykonywaniu władzy publicznej.

Powód rozpytywany na rozprawie stosownie do art. 212 k.p.c., jako jedyną podstawę bezprawności, czy „fałszywości” orzeczeń, z którymi wiązał szkodę, podniósł to, że nie uwzględniały one jego żądań w całości. Nie wskazał żadnych przepisów, które zostały naruszone przez Sąd Rejonowy w Wołominie przy wydaniu wyroku w sprawie I C 72/02. Należało zaś mieć na uwadze, że orzeczenie to jest prawomocne i jako takie wiąże inne sądy (art. 365 k.p.c.) oraz korzysta z powagi rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.). Okoliczności stojące u podstaw jego wydania nie mogły być przedmiotem ponownej analizy w niniejszej sprawie. Wyrok mógł być wzruszony w drodze zaskarżenia do sądu wyższej instancji, z czego B. R. skorzystał. Apelacja powoda została jednak oddalona, zaś Sąd Okręgowy w Warszawie nie stwierdził, aby przy wydaniu orzeczenia przez Sąd Rejonowy w Wołominie doszło do naruszenia jakiegokolwiek przepisu prawa.

Uwzględniając powyższe, nie sposób było w ramach niniejszego postępowania dokonywać ustaleń co do prawidłowości wydanego orzeczenia w sprawie I C 72/02, gdyż prowadziłoby to w istocie do podważenia jego prawomocności. Powód nie wskazał na czym polegać miała bezprawność działania pozwanego w związku z wydaniem wyroku, zaś jego subiektywne przekonanie o niesłuszności orzeczenia nie mogło stanowić podstawy do stwierdzenia jego niezgodności z prawem, tym bardziej, że było ono przedmiotem badania przez sąd odwoławczy.

Należy mieć na uwadze, na co słusznie wskazuje się w orzecznictwie, że w postępowaniu o zasądzenie odszkodowania w związku z wykonywaniem władzy sądowniczej, sąd jest związany prawomocnymi orzeczeniami wydanymi w sprawie stanowiącej według powoda źródło szkody. Postępowanie o zasądzenie odszkodowania nie może stać się nieprzewidzianym w porządku prawnym trybem wzruszenia prawomocnych orzeczeń. Zaprzeczałoby to konstytucyjnej zasadzie państwa prawa oraz podległości sędziów ustawom (tak np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25.09.2002 r., I CK 83/02). Z uwagi na te zasady, jak również ustrojowe usytuowanie sądów i spełnianą przez nie rolę, dla ustalenia bezprawności działania w przypadku wydania orzeczenia sądowego, istotna jest jedynie kwalifikowana niezgodność z prawem. Taką niezgodnością jest postępowanie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami lub wydanie orzeczenia w wyniku rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej.

Podsumowując. Powód powołując się na bezprawność wydanego orzeczenia powinien wykazać na czym ona polegała. Nie sprostał temu obowiązkowi. Sam fakt, że w ramach wytoczonego po 8 latach postępowania uzyskał orzeczenie uwzględniające częściowo jego wcześniejsze roszczenia, nie musi i nie może wskazywać na bezprawność wyroku w sprawie I C 72/02. Sąd orzekając w danej sprawie uwzględnia bowiem stan istniejący na datę zamknięcia rozprawy, ponadto opiera się na materiale przedstawionym przez strony, stosownie do rozkładu ciężaru dowodu, który ocenia mając na uwadze logiczne rozumowanie i zasady doświadczenia życiowego. Wykazanie bezprawności działania nakazywałoby, aby powód udowodnił, że przy wydaniu wyroku doszło do rażącego naruszenia przepisów lub wykładni prawa, czego w niniejszym postępowaniu nie uczynił, ograniczając się jedynie do stwierdzenia, że podstawą niezgodności z prawem było oddalenie części jego żądań. Z tych przyczyn, powództwo podlegało oddaleniu również na podstawie art. 417 § 1 k.c.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. Pozwany wniósł o zasądzenie od powoda kosztów poniesionych w związku z celową obroną. Zasada odpowiedzialności za wynik procesu (art. 98 k.p.c.) uzasadniała obciążenie B. R. takim obowiązkiem. W ocenie Sądu jednakże należało mieć na względzie zasady słuszności i stosownie do art. 102 k.p.c. odstąpiono od obciążenia powoda kosztami procesu. Jego sytuacja majątkowa i zarobkowa nie jest dobra, co wystarczająco wykazał wnosząc o zwolnienie od kosztów sądowych. Powództwo wywiedzione w niniejszej sprawie nie miało charakteru pieniężnego; wiązało się z głębokim przekonaniem powoda o jego pokrzywdzeniu. Zarówno roszczenie, jego wysokość, jak i podstawy odpowiedzialności pozwanego zostały określone

przez B. R. bez udziału profesjonalnego pełnomocnika. Uwzględniając charakter żądania, okoliczności jego zgłoszenia, sytuację powoda, w ocenie Sądu zasady słuszności nakazywały odstąpienie od obciążenia go obowiązkiem zwrotu przeciwnikowi kosztów procesu.

O nieopłaconych kosztach sądowych orzeczono na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c. w zw. z art. 102 k.p.c.